

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 179
Nakskov Fjord og Indrefjord

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 179 Nakskov Fjord og
Indrefjord

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Jan Kofod Winther

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7279-822-6

Må citeres med kildeangivelse.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området omfatter Nakskov Fjord, bortset fra den østligste del, samt et havareal umiddelbart vest for fjorden. Desuden indgår Nakskov Indrefjord, der er en brakvandssø syd for Nakskov med forbindelse til fjorden via sluseporte. Nakskov Fjord er generelt meget lavvandet med mange forskellige bundforhold lige fra rev til sandbanker. Fjorden er gennemskåret af flere dybere sejlrender. Yderst i fjorden findes en stor lavvandet kystlagune, Søndernor. Der findes 10 øer og holme i fjorden, hvoraf den største er Enehøje. Den lange krummede Albuen samt lavtliggende til dels inddigede arealer langs sydkysten indgår som landarealer.

Natura 2000-området har et samlet areal på 8.561 ha, hvoraf 7.574 ha er havområder.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	27
	2130	Grå/grøn klit	4
	6210	Kalkoverdrev	3
	6230	Surt overdrev	14
			48
Ialt			48
(Levesteder for) arter	A036	Knopsvane	Ikke vurderet
	A038	Sangsvane	
	A039	Sædgås	
	A061	Troldand	
	A081	Rørhøg	
	A125	Blishøne	
	A132	Klyde	
	A149	Almindelig ryle	
	A191	Splitterne	
	A193	Fjordterne	
	A194	Havterne	
	A195	Dværgterne	

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette

forvaltning) i Naturstyrelsens del af området. Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Indenfor områdets kortlagte habitatnatur ejer Naturstyrelsen 27 ha strandeng, 14 ha surt overdrev og mindre forekomster med klitvegetation og kalkoverdrev. Naturtilstandsklassen for strandengene er god, mens den for de sure overdrev er moderat med lave artsindeks.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ **Lysåbne naturtyper**

Der foretages *løbende* pleje ved f.eks. græsning på 31 ha.

Der foretages indgreb i form af rydning af bevoksninger af især rynket rose på 2 ha.

Der er iværksat græsning på 21 ha ikke-habitatnatur, der søges udviklet til surt overdrev.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

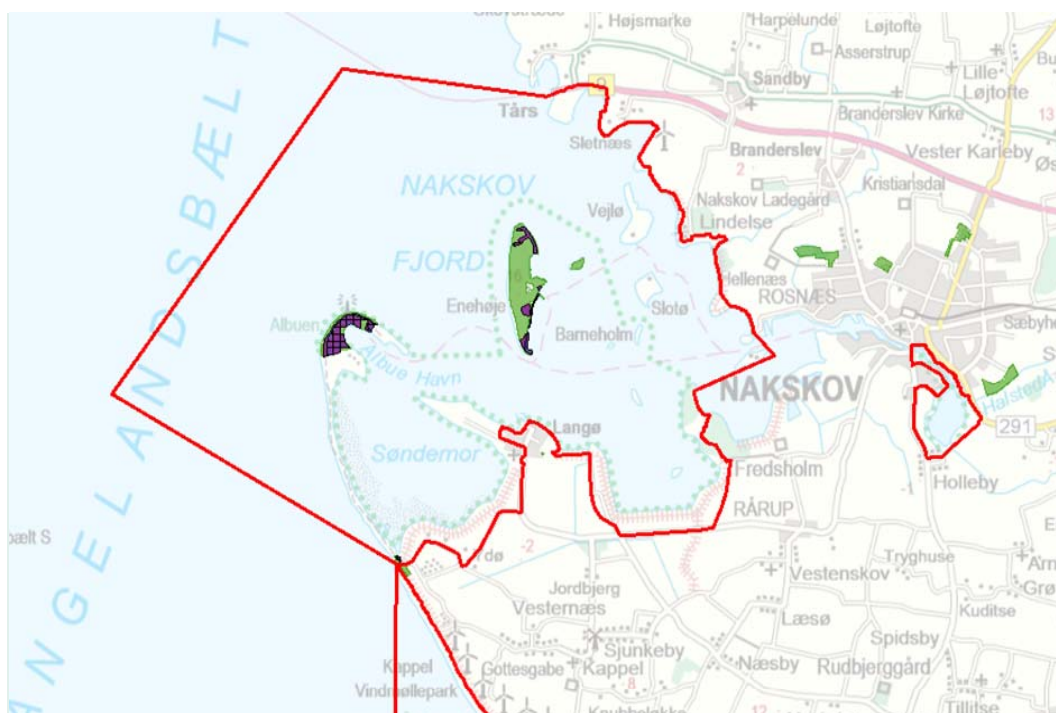
			Periodens mål	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Naturlig dynamik	8
			Naturtypebevarende pleje	18
	2130	Grå/grøn klit	Naturlig dynamik	1
			Naturtypebevarende pleje	3
	6210	Kalkoverdrev	Naturtypebevarende pleje	3
	6230	Surt overdrev	Naturlig dynamik	8
Naturtypebevarende pleje			6	
Potentiel habitatnatur			Udvikling mod 6230 surt overdrev	21

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

			Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Andet areal uden drift	eksisterende	8
			Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	1
			Græsning	eksisterende	19
	2130	Grå/grøn klit	Andet areal uden drift	eksisterende	1
			Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	<1
			Græsning	eksisterende	3
	6210	Kalkover-drev	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslæde	eksisterende	3
			Græsning	eksisterende	3
	6230	Surt overdrev	Andet areal uden drift	eksisterende	8
Bekæmpelse af invasive arter			eksisterende	1	
Græsning			eksisterende	6	
Potentiel habitatnatur			Bekæmpelse af andre problemarter	nyt	2
			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslæde	eksisterende	8
				nyt	8
			Græsning	eksisterende	21

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Kort som viser Naturstyrelsens arealer med lysåbne naturtyper, der løbende plejes (lilla farve).

❖ **Arter**

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel G. Bemærk dog, at tabel G *ikke* indeholder Naturstyrelsens *myndighedsmæssige* artsforvaltning via vildtreservater.

	Periodens mål	Ha (ca.)
A036 Knopsvane	Sikring af artens levested	
A038 Sangsvane	Sikring af artens levested	
A039 Sædgås	Sikring af artens levested	
A061 Troland	Sikring af artens levested	
A081 Rørhøg	Sikring af artens levested	
A125 Blishøne	Sikring af artens levested	
A132 Klyde	Beskyttelse mod forstyrrelser	
	Sikring af artens levested	
A149 Almindelig ryle	Beskyttelse mod forstyrrelser	40
	Sikring af artens levested	
A191 Splitterne	Beskyttelse mod forstyrrelser	
	Sikring af artens levested	
A193 Fjordterne	Beskyttelse mod forstyrrelser	
	Sikring af artens levested	
A194 Havterne	Beskyttelse mod forstyrrelser	
	Sikring af artens levested	
A195 Dværgterne	Beskyttelse mod forstyrrelser	
	Sikring af artens levested	

Tabel F Mål for arter

Tabel G Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
A036 Knopsvane	Ingen indsats i perioden aht. art alene	
A038 Sangsvane		
A039 Sædgås		
A061 Troldand		
A081 Rørhøg		
A125 Blishøne		
A132 Klyde	Begrænsning af prædation	eksisterende
A149 Almindelig ryle	Anden begrænsning af færdsel	eksisterende
A191 Splitterne	Begrænsning af prædation	eksisterende
A193 Fjordterne		eksisterende
A194 Havterne		eksisterende
A195 Dværgterne		eksisterende
		eksisterende

I tabel G er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Når der i tabel G står "Ingen indsats i perioden aht. art alene", betyder det, at Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for denne art end den pleje, der er oplyst under naturtyperne.

❖ Ændring af naturtype

Som tidligere nævnt skal nogle af områdets arealer uden habitatnatur udvikle sig til naturtyper på sigt. Tabel H viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for den enkelte naturtypes udstrækning på sigt.

	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 6230 Surt overdrev	21
Ialt	21

Tabel H Planlagte udvidelser af naturtyper

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N179 Nakskov Fjord og Indrefjord

Indenfor områdets kortlagte habitatnatur ejer Naturstyrelsen 27 ha. strandeng, 14 ha surt overdrev og mindre forekomster med klitvegetation og kalkoverdrev. Naturtilstandsklassen for strandengene er god, mens den for de sure overdrev er moderat med lave artsindeks.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	27
	2130	Grå/grøn klit	4
	6210	Kalkoverdrev	3
	6230	Surt overdrev	14
			48
Ialt			48

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 2 tabeller:

- Lysåbne naturtyper
- Planlagte udvidelser af naturtyperne

I tabel b skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen. I dette område gælder det for hele den planlagte indsats.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Areal uden drift	eksisterende	17
		17
Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	2
		2
Slåning eller slæt	eksisterende	3
		3
Græsning	eksisterende	31
		31

Udvidelsesmål	Førøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 6230 Surt overdrev	21
Ialt	21

Tabel d Planlagte udvidelser af naturtyper

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover gennemfører Naturstyrelsen en særlig indsats for klyde, ryle, splitterne, fjordterne, havterne og dværgterne, som fremgår af tabel e. Indsatsen består i at forhindre, at prædatorer som fx ræv har adgang til yngleområderne. Desuden begrænses færdsel i området, hvor alm. ryle yngler, ved skiltning og hegning.

Tabel e Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
A132 Klyde	Begrænsning af prædation	eksisterende
A149 Almindelig ryle	Anden begrænsning af færdsel	
A191 Splitterne	Begrænsning af prædation	
A193 Fjordterne		
A194 Havterne		
A195 Dværgterne		

I tabel e er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljøvurdering af Natura 2000-planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

På Enehøje, som nu ejes af staten, er et gammelt kystdige sløjfet, hvorved naturlige dynamiske vandstandsforhold er genskabt. Desuden er der i forbindelse med et LIFE-overdrevsprojekt udsat dåvildt, kreaturer og får.

Næsten hele fjorden er vildtreservat med restriktioner for jagt og sejlads.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Plejeplanen for 1. planperiode sammenfatter den drift, der allerede er iværksat og som forhindrer, at flere af de lysåbne naturtyper begynder at gro til med buske, træer og høje urter. Driften forbedrer forholdene for terner, vadefugle og andre jordrugende fugle.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

Det vurderes ikke, at en gennemførelse af plejeplanen vil medføre væsentlige forandringer i miljøforholdene i området.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder, som nævnt tilgroning, prædation og invasive arter. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via bl. a. græsning og slåning. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen		X	
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		På styrelsens arealer i området findes bilag IV-arterne grønbroget tudse og strandtudse. De forventes ikke favoriseret i særlig grad ved plejeplanens gennemførelse, men en hindring af tilgroning af levesteder og sikring af lysåbne ynglevandhuller er vigtig.
Jordbund		X	
Vand		X	
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	

Materielle goder	X
Landskab	X
Kulturarv, herunder kirker	X
Arkitektonisk arv	X
Arkæologisk arv	X

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

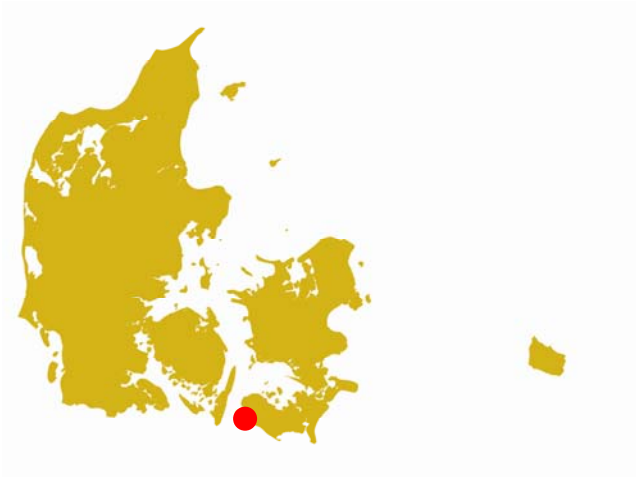
i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogrammet. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N179 *Nakskov Fjord og Indrefjord*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Den iværksatte drift forhindrer, at områdets habitatnaturtyper og udpegningsarter bliver meget negativt påvirket af tilgroning, prædation og invasive arter.

Arealplejen forventes på sigt at medvirke til at øge den biologiske mangfoldighed og sikre bestandene af sjældnere paddearter.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk